

MM Next

— Trends, ideer og innovationer, der kan forandre verden

G8: Sæt en stopper for olie-yoyo

PRISMEKANISMERNE PÅ energimarkederne er ikke, hvad de burde være. Det blev finansministrene fra verdens otte ledende økonomier hurtigt enige om, da de for nylig mødtes i den italienske by Lecce. Især olieprisen farer op og ned som en yoyo. I juli sidste år kostede en tønne olie 147 dollars. Seks måneder senere var prisen faldet til 33 dollars. I dag er den igen steget, så en tønne råolie koster omkring 70 dollars. Og ifølge finansministrene er de store udsving skadelige for den allerede skrøbelige verdensøkonomi.

Det er især den seneste prisstigning, som bekymrer G8-finansministrene. For prisen er steget, selvom den reelle efterspørgsel er faldet og forventes at falde yderligere.

De olieproducerendes egen organisation, OPEC, vurderer, at efterspørgslen vil falde til 83,8 millioner tønner om dagen. Et fald på 1,62 millioner tønner om dagen i forhold til gennemsnittet året før.

Hos Det Internationale Energiagentur (IEA) er pessimismen endnu større. Her vurderer man, at den daglige efterspørgsel vil falde med 2,47 millioner tønner olie om dagen i forhold til sidste år.

Når priserne stiger, selvom efterspørgslen er i bund, er det et tydeligt tegn på, at de traditionelle prisme mekanismer ikke fungerer.

Forklaringen er bl.a., at spekulanter har kastet sig over oliemarkedet. De såkaldte *securities* og *futures*, der fastlåser prisen på fremtidige leveringer af olie og gas, handles i stor stil. Eller sagt på en anden måde: Efterspørgslen er steget på papiret, fordi der er gået sport i at gætte på, hvornår den økonomiske krise vil være

forbi, og det reelle behov for olie og gas vil vokse igen.

Hos G8-finansministrene skaber situationen irritation – bl.a. fordi de frygter, at stigende priser på olie og gas vil betyde, at det tager længere tid at få vendt den økonomiske nedtur.

Frustrationen over papirmarkedets voldsomme påvirkning af det rigtige marked er så stor, at de har opfordret Den Internationale Valutafund (IEA) og The International Organization of Securities Commissions (IOSCO), som repræsenterer de nationale myndigheder, der kontrollerer markederne for *securities* og *futures*, til at se nærmere på, hvordan det internationale energimarked kan gøres mere åbent og gennemskueligt.

Arbejdet bliver ikke let. For som bekendt er det ikke kun spekulanterne, der har indflydelse på markedsprisen – de 12 OPEC-lande har også et meget stort ord at skulle have sagt. Og i øjeblikket kører prisdiskussionen for fuld kraft ved OPEC-møderne. Den algierske energiminister Chakib Khelil er fortaler for en oliepris på 90 dollar pr. tønne, mens OPECs største producent, Saudi Arabien, mener, at prisen bør ligge på 75 dollar pr. tønne.

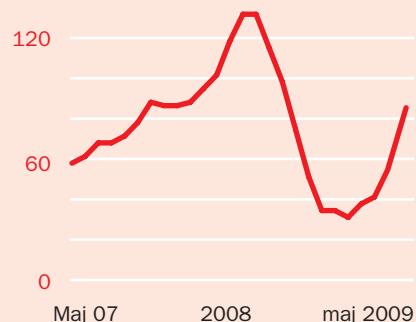
I det store italienske energiselskab Eni er man ikke i tvivl om, hvad der er vejen frem. Forud for G8-mødet præsenterede det tidligere statselskab et forslag om at etablere et internationalt olieagentur med repræsentanter for både forbrugere og producenter. Agenturet bør skabe en stabiliseringsfond, som kan købe og sælge olie og gas, så hastige op- og nedture erstattes af et mere stabilt prisniveau.

Forslaget har ikke overraskende fået betydelig opbakning i Rusland. Gazproms CEO Alexei Miller står over for enorme investeringer, for gasnettet skal udbygges, hvis Gazprom skal udvikle sin forretning. Og det vil blive langt lettere at skaffe de nødvendige midler, hvis Gazprom har langsigtede garantier for stabil indkomst.

KILDE: LE MONDE

MM | Svingende pris

Pris på tønne råolie, US dollars

Figur 1: På bare 12 måneder er prisen på en tønne olie faldet fra 147 dollars til 33 dollars og derefter steget til 70. Efterspørgslen har været svagt faldende i perioden. Udsvingene skyldes spekulation i olieprisen.

Kilde: OPEC.

MM | Toldsatser for industrivarer i u-lande

Tilladte satser og anvendte gennemsnitlige satser, pct.

Tilladte			Anvendte		
Kina	9.14	Brasilien	30.79	Sydafrika	15.72
Indien	34.94	Tyrkiet	17.03	Thailand	25.55
Mexico	34.91	Indonesien	35.55	Argentina	31.84
				Kina	8.96
				Brasilien	12.63
				Sydafrika	7.85
				Indien	16.44
				Tyrkiet	4.69
				Thailand	8.17
				Mexico	13.33
				Indonesien	6.75
				Argentina	12.57

Figur 1: U-lande opkræver mindre told end tilladt af WTO. Brasilien kan hæve satserne fra 12 til 30 pct. inden for WTO-reglerne.

Kilde: ECIPE/WTO Country Profiles.

Snigende protektionisme

DRYP FOR DRYP indfører enkeltlande små begrænsninger af importen. I sidste uge var det Vietnam, der øgede tolden på jern, legeret stål og papir, mens Ukraine gennemførte mindre toldstigninger på en række varer, og Indonesien pålagde importen af medicin særlige begrænsninger.

“Vi ser hele tiden små tiltag, der enten er direkte protektionistiske eller diskriminerer fremmede virksomheder. Men vi ser ikke et bredt opgør med frihandlen, siger Fredrik Erixon, direktør i den Bruxelles-baserede tænketank ECIPE, European Centre for International Political Economy.

Paradoksalt nok kan et udviklings-

land som Indonesien hæve de generelle toldsatser fem gange og stadig overholde WTO-reglerne. Forklaringen er, at de i det seneste tiår har sænket satserne til noget nær det laveste niveau inden for det spænd, som WTO tillader.

Udnytter udviklingslande muligheden for at øge satserne til det maksimalt tilladelige, får det betydning for verdenshandlen, men et sådant tiltag ligger ifølge Erixon ikke lige om hjørnet. Han vurderer, at enkeltlande i stedet vil pålægge udvalgte varegrupper ekstra told, men for den samlede verdenshandel kommer det ikke til at betyde det store. Dermed adskiller den nuværende krise sig fra 1930'ernes depression, hvor

amerikanerne med høje toldsatser indledte et protektionistisk kapløb.

Erixon mener dog alligevel, at der er grund til bekymring. For landene indfører tekniske handelshindringer og giver subsidier til deres lokale industri. Kapitalindsprøjtningen til bilindustrien er blot et eksempel. Dermed ligner krisen mere og mere 1970'ernes nedtur, hvor importkvoter og statslige hjælpepakker hørte til dagens orden. Og selv om disse former for protektionisme næppe får samme ødelæggende effekt som 1930'ernes toldmure, er de sværere at slippe af med, når først de er indført, siger Erixon.

KILDE: ECIPE POLICY BRIEF 01/2009

Krigen mod terror koster kassen

DEN SÅKALDTE KRIG mod terror har ikke været nogen billig fornøjelse. På onsdag offentliggør Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) sin årsrapport, som ifølge den franske avis Le Monde fastsætter prisen for kampen mod terror. Hele 797 milliarder dollar har USA punget ud med, siden kampen begyndte i 2002, lyder konklusionen. Det er det samme beløb, som den amerikanske stat hver år bruger på sundhedsvæsnet, der håndterer ca. 39 millioner operationer.

Regnestykket hører ikke til blandt de mest populære i USA. Da præsident George W Bush forberedte Irak-krigen, fik Det Hvide Hus' cheføkonom Lawrence Lindsey besked på at beregne omkostningerne ved en invasion af Irak.

Han vurderede, at prisen ville blive mellem 100 og 200 milliarder dollars. I dag er den altså mere end tre gange højere end eksperternes højeste bud.

Også Kongressen regnede i sin tid på prisen forud for invasionen. Her var optimismen større end i Det Hvide Hus. Man vurderede, at hele Irak-krigen ville koste 44 milliarder dollar. 30 dages kamphandlinger og efterfølgende 75 dages militær tilstedeværelse i regionen, så ville den ged være barberet, mente Kongressens eksperter og økonomer.

Siden kampen mod terror blev indledt, har USA mere end fordoblet sine militære udgifter. I dag koster Irak-krigen USA 9,9 milliarder dollar om måneden. Krigen i Afghanistan er noget billi-

gere, den betaler amerikanerne kun 2,4 milliarder dollar for hver måned.

De danske skatteborgere kan også vente sig endnu en ekstra regning for den danske rolle i kampen mod terror. Partierne på Christiansborg forhandler for øjeblikket om et nyt forsvarsforlig. Oppositionen ønsker at finde penge til flere soldater i Afghanistan ved besparelser andre steder i forsvaret, men regeringen og Dansk Folkeparti vil ikke acceptere den model. Venstres forsvarsordfører Karsten Nonbo har allerede gjort det klart, at der venter de danske skatteborgere en ekstraregning på op imod et par milliarder.

KILDE: SIPRI